

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра міжнародних економічних відносин та логістики

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор
ННІ «Каразінський інститут
міжнародних відносин
та туристичного бізнесу»
Микола ЦИКАРЕВСЬКИЙ



серпня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОСНОВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ

рівень вищої освіти: **перший (бакалаврський)**

галузь знань: **С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини; D Бізнес, адміністрування та право**

спеціальність: **С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями)»; С3 «Міжнародні відносини»; D3 «Менеджмент»; D7 «Торгівля»**

освітня програма: **Міжнародні економічні відносини,
Міжнародна логістика**

вид дисципліни: **обов'язкова**

факультет: **ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»**

2025/2026 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

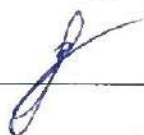
«28» серпня 2025 року, протокол № 1

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Ханова Олена В'ячеславівна,
к.геогр.н., доцент, доцент кафедри міжнародних економічних відносин та логістики

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародних економічних та логістики

Протокол № 1 від 27.08.2025 року

Завідувач кафедри міжнародних економічних відносин та логістики

 Анна ЗАЙЦЕВА

Програму погоджено з гарантами освітньо-професійних програм «Міжнародні економічні відносини» та «Міжнародна логістика»

Гарант освітньо-професійної програми «Міжнародні економічні відносини» за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти

 Олена ХАНОВА

Гарант освітньо-професійної програми «Міжнародна логістика» за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти

 Сергій БЕРЕНДА

Програму погоджено науково-методичною комісією ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»,

Протокол № 1 від «27» серпня 2025 року

Голова науково-методичної комісії ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

 Ганна ПАНАСЕНКО

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Основи наукових досліджень та інформаційної культури» складена відповідно до вимог освітньо-професійних програм підготовки фахівців:

першого (бакалаврського) рівня

«Міжнародні економічні відносини»;

«Міжнародна логістика» (міждисциплінарна програма).

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни

Мета вивчення дисципліни «Основи наукових досліджень та інформаційної культури» полягає у формуванні у студентів базових знань про науку та методологію досліджень, розвитку навичок пошуку, аналізу й оформлення наукової інформації, засвоєнні принципів академічної доброчесності та набутті практичних умінь планування і реалізації науково-дослідної роботи.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

- формування базових знань про науку та методологію досліджень;
- опанування навичок пошуку, аналізу та обробки наукової інформації;
- розвиток умінь планування та організації науково-дослідної роботи;
- формування інформаційної та наукової культури студента.

1.3. Кількість кредитів – 3

1.4. Загальна кількість годин – 90

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	1-й
Семестр	
1-й	1-й
Лекції	
16 год.	8 год. (у т.ч. 2 год. ауд. та 6 год. дист.)
Практичні, семінарські заняття	
32 год.	0 год.
Лабораторні заняття	
0 год.	0 год.
Самостійна робота	
42 год.	82 год.
В тому числі, індивідуальні завдання	
Контрольна робота – 10 годин	

1.6. Перелік компетентностей, що формує дисципліна

ОП «Міжнародні економічні відносини»

ЗК3(1). Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК8(1). Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК14(1). Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності

ЗК3(2). Здатність навчатися та бути сучасно навченим.

СК16(2). Здатність постійно підвищувати теоретичний рівень знань, генерувати й ефективно використовувати їх в практичній діяльності.

ОП «Міжнародна логістика»

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі і знань про природу і суспільство, та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового образу життя.

ЗК3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК14. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.

ФК1.3. Здатність оцінювати стан та напрями досліджень міжнародних відносин та світової політики у політичній, економічній, юридичній науках, у міждисциплінарних дослідженнях.

ФК2.7. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.

1.7. Перелік результатів навчання, що формує дисципліна

ОП «Міжнародні економічні відносини»

ПРН 5(1). Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади).

ПРН 6(1). Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у сфері економічної діяльності.

ПРН 15(1). Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.

ПРН 16(1). Вміти використовувати дані, надавати аргументацію, критично оцінювати логіку та формувати висновки з наукових та аналітичних текстів з економіки.

ПРН 22(1). Демонструвати гнучкість та адаптивність у нових ситуаціях, у роботі із новими об'єктами, та у невизначених умовах.

ПРН 23(1). Показувати навички самостійної роботи, демонструвати критичне, креативне, самокритичне мислення.

ПРН1(2). Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, усвідомлюючи необхідність навчання впродовж усього життя, проявляти толерантність та готовність до інноваційних змін.

ПРН23(2). Усвідомлювати необхідність навчання впродовж життя з метою підтримки професійної компетентності на високому рівні.

ОП «Міжнародна логістика»

РН 2. Зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.

РН 3. Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.

РН 4. Мати навички самостійного визначення освітніх цілей та навчання, пошуку необхідних для їх досягнення освітніх ресурсів.

РН 9. Виконувати дослідження індивідуально та/або в групі під керівництвом лідера.

РН 15. Здійснювати опис та аналіз міжнародної ситуації, збирати з різних джерел необхідну для цього інформацію про міжнародні та зовнішньополітичні події та процеси.

РН 16. Збирати, обробляти та аналізувати великі обсяги інформації про стан міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, регіональних систем, міжнародних комунікацій.

РН 17. Досліджувати проблеми міжнародних відносин, регіонального розвитку, зовнішньої політики, міжнародних комунікацій, із використанням сучасних політичних, економічних і правових теорій та концепцій, наукових методів та міждисциплінарних підходів, презентувати результати досліджень, надавати відповідні рекомендації.

1.8. Пререквізити: вивчення навчальних дисциплін

Не потребує

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Теоретичні основи наукових досліджень

Тема 1. Наука та її роль у розвитку суспільства

Поняття науки. Базові поняття науки. Економічна ситуація у галузі науки. Типові схеми фінансування. Науково-технічна політика. Пріоритети наукових досліджень. Класифікація наук.

Тема 2. Наукове дослідження

Наукове дослідження. Етапи наукового дослідження. Ефективність наукових досліджень. Впровадження завершених наукових досліджень у виробництво. Академічна доброчесність.

Тема 3. Методологічні основи наукового знання

Методологія наукових досліджень. Загальнонаукова і філософська методологія: сутність, загальні принципи. Методи наукових досліджень: теоретичні, емпіричні, обробки даних.

Розділ 2. Прикладні основи наукових досліджень

Тема 4. Наукова інформація: пошук, накопичення і обробка

Наукова інформація та її джерела. Робота з джерелами інформації. Особливості патентних досліджень. Проблема академічної доброчесності та запозичень, плагіату.

Тема 5. Вибір напрямку і планування науково-дослідної роботи

Формулювання теми наукового дослідження. Обґрунтування актуальності обраної теми. Визначення об'єкта і предмета дослідження. Постановка мети і конкретних завдань дослідження. Вибір методу (методики) проведення дослідження. Формулювання висновків та оцінка отриманих результатів

Тема 6. Загальні вимоги до наукових текстів

Загальні вимоги до науково-дослідної роботи. Основні вимоги до написання, оформлення і захисту наукових праць студентів.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						дистанційна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с.р.		л	п	лаб.	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Теоретичні основи наукових досліджень												
Тема 1. Наука та її роль у розвитку суспільства	10	2	4			4	15		1			14
Тема 2. Наукове дослідження	14	2	6			6	15		1			14
Тема 3. Методологічні основи наукового знання	16	4	6			6	16	1	1			14
Разом за розділом 1	40	8	16			16	46	1	3			42
Розділ 2. Прикладні основи наукових досліджень												
Тема 4. Наукова інформація: пошук, накопичення і обробка	16	4	6			6	12	1	1			10
Тема 5. Вибір напрямку і планування науково-дослідної роботи	10	2	4			4	11		1			10
Тема 6. Загальні вимоги до наукових текстів	14	2	6			6	11		1			10
Контрольна робота	10					10	10					10
Разом за розділом 2	50	8	16			26	44	1	3			40
Усього годин	90	16	32			42	90	2	6			82

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Особливості наукової анотації	4
2		
3	Особливості створення презентацій	6
4		
5		
6	SWOT-аналіз – один з наукових методів дослідження	6

7		
8		
9	Список використаних джерел – особливості оформлення	6
10		
11	Аналіз літератури	
12	Рецензія: структура та особливості написання	4
13		
14	Науковий текст: структура та вимоги до написання	6
15		
16		
	Разом	32

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин	
		денна	заочна
1-2	Особливості наукової анотації (зробити анотацію наукової статті, оформити її за вимогами)	4	14
3-5	Особливості створення презентацій (зробити презентацію на тему «Історія формування певної країни, її видатні постаті», оформити її за вимогами)	6	14
	Мотиваційний лист (написати мотиваційний лист для умовного стажування міжнародній компанії та створити CV)		
6-8	SWOT-аналіз – один з наукових методів дослідження (зробити SWOT-матрицю національних особливостей певної країни)	4	14
9-11	Список використаних джерел – особливості оформлення (оформлення списку використаних джерел за певною тематикою згідно до вимог державного стандарту ДСТУ 8302:2015 та міжнародного стандарту)	6	10
	Аналіз наукової літератури (зробити аналіз наукової літератури за певною тематикою)		
12-13	Рецензія: структура та особливості написання (написати рецензію на наукову статтю, оформити її за вимогами)	4	10
14-16	Контрольна робота (написати тези за темою «Місце країни в МEB»)	6	20
	Разом	42	82

6. Індивідуальні завдання

Виконання контрольної роботи за індивідуальною тематикою Семестрова контрольна робота є індивідуальним комплексним завданням.

Завдання контрольної роботи, вимоги до оформлення, критерії оцінювання наведено в дистанційному курсі дистанційного курсу з дисципліни: <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=727>

7. Методи навчання

Методи навчання у межах дисципліни «Основи наукових досліджень та інформаційної культури» спрямовані на забезпечення ефективної взаємодії між викладачем і здобувачами вищої освіти з метою опанування знань, формування практичних умінь та розвитку інформаційної культури. Вони поєднують передачу теоретичного матеріалу з організацією самостійної та індивідуальної роботи студентів, що сприяє формуванню навичок наукового мислення та дослідницької діяльності.

Під час викладення навчального матеріалу застосовуються словесні методи (бесіда, пояснення, розповідь, інструктаж), наочні (ілюстрування, демонстрування, спостереження) та практичні (вправи, виконання дослідницьких і практичних завдань). Таке поєднання забезпечує як розуміння теоретичних основ науки, так і формування навичок їх застосування у прикладних ситуаціях.

З організаційного боку використовуються методи стимулювання пізнавальної активності, організації навчальної діяльності, а також методи контролю й самоконтролю. Особливе місце займають бінарні методи, що інтегрують теоретичний, наочний і практичний підходи для досягнення максимальної ефективності навчання.

За логікою сприйняття та засвоєння матеріалу дисципліна ґрунтується на використанні індуктивних і дедуктивних, репродуктивних, прагматичних, дослідницьких та проблемно-пошукових методів. Це дозволяє студентам не лише засвоювати готові знання, але й формувати здатність до самостійного пошуку, аналізу та критичного осмислення наукової інформації.

8. Методи контролю

Під час вивчення дисципліни застосовуються такі методи оцінювання знань:

- поточний контроль здійснюється на практичних заняттях під час усної співбесіди зі здобувачами за результатами виконання практичних завдань, перевірки розв'язання типових задач; перевірки розв'язання нетипових задач на використання знань в практичних ситуаціях;
- підсумковий контроль передбачає проведення заліку з усього курсу.

9. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання								Залік	Сума
Розділ 1			Розділ 2			Контрольна робота, передбачена навчальним планом	Разом	40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6				
8	8	10	8	8	8	10	60		

T1, T2 ... T6 – теми розділів.

Поточний контроль – 60 балів, з них:

- 8 балів – анотація;
- 7 балів – презентація;
- 6 балів - мотиваційний лист;
- 9 балів – SWOT-аналіз;
- 6 балів – список використаних джерел (Український стандарт) + (APA Style);
- 9 балів – аналіз наукової літератури
- 6 балів – рецензія;
- 9 балів – тези доповіді (контрольна робота).

Підсумковий контроль – 40 балів (40 тестів x 1 бал)

Здобувач вищої освіти допускається до підсумкового семестрового контролю з навчальної дисципліни, якщо він набрав не менше **25 балів з поточної успішності та виконав контрольну роботу.**

Критерії оцінювання навчальних досягнень

Критерії оцінювання до всіх видів завдань (поточних, індивідуальних та підсумкового контролю) наведені у відповідних розділах дистанційного курсу з дисципліни: <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=727>

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	зараховано
70 – 89	
50 – 69	
0 – 49	не зараховано

Зарахування неформальної освіти

Процедура визнання результатів неформальної освіти здійснюється відповідно до Порядку визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, в Харківському національному університеті імені В.Н. Каразіна. Рішення ухвалюється науково-методичною комісією ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу» на підставі поданого пакету документів від здобувача освіти.

10. Рекомендована література

Основна література

1. Ханова О. В. Дистанційний курс «Основи наукових досліджень та інформаційної культури» [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=727>.
2. Шарпан О. Б. Основи наукових досліджень. Курс лекцій [Електронний ресурс] : навч. посіб. для здобувачів ступеня магістра за спеціальністю 172 «Електронні комунікації та радіотехніка» / уклад. О. Б. Шарпан ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2023. 89 с.
3. Невлюдов І. Ш., Олександров Ю. М., Андрусевич А. О., Чала О. О. Основи наукових досліджень : навч. посіб. Prague : OKTAN PRINT, 2024. 468 с.
4. Вітченко А. О., Вітченко А. Ю. Основи наукових досліджень у вищій школі : підруч. Київ : ФОП Ямчинський О. В., 2020. 272 с.
5. Корягін М. В. Основи наукових досліджень : навч. посіб. 2-е вид., стереотип. Київ : Алерта, 2017. 622 с.
6. Мальська М. П., Пандяк І. Г. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2016. 171 с.
7. Мальська М., Паньків Н. Основи наукових досліджень : навч. посіб. Львів : Видавництво ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 226 с.
8. Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання : ДСТУ 8302:2015. Київ : Держспоживстандарт України, 2016.
9. Creswell, J. W., Creswell, J. D. Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches. 5th ed. Thousand Oaks, CA : SAGE Publications, 2018. 304 p. Режим доступу: https://spada.uns.ac.id/pluginfile.php/510378/mod_resource/content/1/creswell.pdf
10. Punch, K. F. Developing Effective Research Proposals. 3rd ed. London : SAGE Publications, 2016. 192 p.

Допоміжна

1. Інформаційна культура в Україні: правовий вимір. : монографія ; за

заг. ред. К. І. Белякова. К.: КВІЦ, 2018. 168 с.

2. Клименюк О. В. Виклад та оформлення результатів наукового дослідження : авторський підручник. Ніжин : Аспект-Поліграф, 2007. 398 с.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відеолекції, інше методичне забезпечення

1. Академічна доброчесність [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://naqa.gov.ua/академічна-доброчесність>.

2. Інформаційна культура та інформатична компетентність [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://step.org.ua/konspekt/inform/tema5>.

3. Міністерство освіти і науки України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua>.

4. Національна академія наук України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.nas.gov.ua>.

5. Транслітерація онлайн з української на англійську [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://ukrlit.org/transliteratsiia>.

6. Karpenko O. O. Information culture as a component of professional competence of graduates in university learning environment. Актуальные научные исследования в современном мире. 2017. Вып. 4 (24), ч. 1. С. 39–42. Режим доступу: <https://iscience.in.ua/arkhyv/26-27-aprelya-2017/ politicheskije-nayku-3/4332-information-culture-as-a-component-of-professional-competence-of-graduates-in-university-learning-environment>.

7. UNESCO. *Open Science Recommendation*. Paris : UNESCO, 2021. 32p. Режим доступу: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000379949>

12. Особливості навчання за денною формою в умовах подовження дії обставин непоборної сили

В умовах дії форс-мажорних обмежень освітній процес в університеті здійснюється відповідно до наказів/ розпоряджень ректора або за змішаною формою навчання або повністю дистанційно в синхронному режимі.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких обмежень з заборonoю відвідування ЗВО здобувачам вищої освіти надається можливість скласти залік дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі, режим доступу: <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=727>